

Кімге: Солтүстік Қазақстан облысы Уәлиханов ауданының әкімі Мұрат Тоқмағанбетұлы Абдуловқа

Аты-жөні және лауазымы: Ілиясова Эльмира Ермекқызы, Солтүстік Қазақстан облысы Уәлиханов ауданының мемлекеттік сатып алу секторының меңгерушісі

Күні: 19.11.2025 ж.

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЖАЗБА

Тақырыбы: Солтүстік Қазақстан облысы Уәлиханов ауданы Бидайық ауылдық округінің автомобиль жолдарының жай-күйінің проблемалары

Түйінді сөздер: Уәлиханов ауданы, Солтүстік Қазақстан облысы, Бидайық ауылдық округі, автомобиль жолдары, жолдарды күтіп ұстау және жөндеу, көлік инфрақұрылымы.

1. Кіріспе

Бидайық ауылдық округінің автомобиль жолдары көлік инфрақұрылымының негізгі элементі болып табылады:

- округтің елді мекендерінің Кішкенекөл ауданымен байланысы;
- ауыл шаруашылығы өнімдерін әкету және шаруашылықтарды қамтамасыз ету;
- халықтың мектептерге, медициналық пункттерге, сауда және байланыс объектілеріне қолжетімділігі;
- маршруттық тасымалдардың жұмыс істеуі.

Жолдардың техникалық жағдайы көліктің қолжетімділігіне, қозғалыс қауіпсіздігіне, ауыл шаруашылығының дамуына және халықтың өмір сүру сапасына тікелей әсер етеді. Бүгінгі таңда жабындардың табиғи тозуы, қаржыландырудың жетіспеушілігі, сондай-ақ жоғары маусымдық жүктеме, әсіресе ауыл шаруашылығы жұмыстары кезінде проблема сақталуда.

2. Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

Мақсаты:

Уәлиханов ауданы Бидайық ауылдық округінің автомобиль жолдарының ағымдағы жай-күйін кешенді бағалау және оларды күтіп-ұстауды, жөндеуді және пайдалануды жақсарту жөнінде негізделген ұсыныстар дайындау

Негізгі міндеттер:

- Қолданыстағы жол желісін сипаттаңыз.

- Жол төсемдерінің, жол жиектерінің, су өткізу құрылыстарының техникалық жай-күйін талдау.
- Қысқы және жазғы кезеңдерде жолдарды күтіп ұстау сапасын бағалау.
- Бірінші кезектегі жөндеуді қажет ететін проблемалық учаскелерді анықтау.
- Маусымдық пайдалану ерекшеліктерін талдау.
- Қаржыландырудың болжамды қажеттіліктерін анықтаңыз.
- Жол инфрақұрылымының жағдайын жақсарту бойынша ұсыныстар қалыптастыру.

3. Зерттеу әдістері

- **Құжаттаманың Контент-талдауы:** жергілікті органдардың жолдардың ұзындығы мен санаттары туралы мәліметтері, қаржыландыру және орындалған жұмыстар туралы деректер, нормативтік құжаттар (ҚНЖЕ, ГОСТ).
- **Жол жамылғысының ұзындығы мен жай-күйін,** анықталған ақауларды, маусымдық өзгерістерді, қаржыландыру көлемін, сондай-ақ алдыңғы жылдардағы жұмыстардың орындалу динамикасын бағалауды қамтитын деректерді статистикалық талдау.

4. Негізгі бөлігі

Ауылдық округтің жол желісі жергілікті, аудандық және облыстық маңызы бар жолдарды қамтиды:

- Бидайық ауылына және басқа да елді мекендерге кіреберіс;
- Кішкенекөл бағытындағы аудандық маршруттарға шығу;
- ауыл шаруашылығы тасымалының логистикасы;
- тұрғындардың әлеуметтік маңызы бар объектілерге қол жетімділігі.

Жабын негізінен топырақ пен қиыршық тас; қиыршық тасты жерлер ішінара қалпына келтіруді қажет етеді. Асфальтбетон жабыны жоқ немесе қанағаттанарлықсыз күйде.

Жолдардың ұзындығы кентішілік жолдар: **11,6 км.**

2021 жылы 389,556 млн теңге сомасына ұзындығы **4,75 км** Бидайық ауылының жолдарын орташа жөндеуге техникалық құжаттама әзірленді. Жұмыстарды орындауға арналған шарт сомасы — **377,33 млн тг**, техникалық қадағалау — **11,0 млн.тг.**

Шарт жасасу: 2022 жылғы 2 желтоқсан - "BAKZHOL NS" ЖШС-мен өткізілмеген сатып алулар бойынша шарт [<https://goszakup.gov.kz>].

Қаржыландыру:

- **2022 жыл:** 10 643 тг (057-029 бағдарламасы бойынша).
- **2023 жыл:**
 - 194,932 млн тг — жергілікті бюджет;
 - 105,327 млн тг — облыстық бюджеттен берілетін трансферт.
- **2024 жыл:** 1 000,05 тг (жергілікті бюджет).

2023 жылы мердігер орындады:

- 8 су өткізгіш құбырды орнату;
- орталық көшедегі тротуарды орнату;
 - жолдардың негізін дайындау (қиыршық тасты толтыру), жол жиектерін нығайту.

Су құбырын салған басқа ұйымның араласуына байланысты жұмыстар тоқтатылды (топырақты игеру және шығару дайындалған жол негізін бұзды).

Асфальт төсеу 2024 жылдың мамыр-маусымына ауыстырылды.

2024 жылы іс жүзінде жұмыс жүргізілген жоқ.

Шағым жұмысы және сот процестері

Округ әкімінің аппаратымен "BAKZHOL NS" ЖШС мекенжайына объектіге шықпағаны туралы **үш хабарлама** (19.05, 26.05, 02.06.2025) жіберілді. Мердігер жауап берген жоқ.

2025 жылғы 10 Маусымда сотқа талап арыз берілді.

09.07.2025-СҚО мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты талап-арызды қанағаттандырды:

- "BAKZHOL NS" ЖШС сатып алудың **жосықсыз қатысушысы болып танылды;**
- шарт бұзылды;
- соманы өндіріп алу туралы шешім шығарылды.
- 2025 жылғы 19 тамызда шешім күшіне енді, шарт біржақты тәртіппен бұзылды.

Жаңа техникалық құжаттама

2025 жылы демеушілік көмек есебінен кентішілік жолдарды орташа жөндеуге ұзындығы 9,4 км 404 120,9 млн теңгеге жаңа жобалау-сметалық құжаттама дайындалды.

5. Негізгі мәселелер

Осылайша, Бидайық ауылдық округінің кентішілік автомобиль жолдарына орташа жөндеу жүргізуге қатысты құжаттаманы зерделегеннен кейін біз мынадай қорытындыға келеміз, мынадай проблемалар бар:

- 2022 жылдан бастап кентішілік жолдарды жөндеудің аяқталмауы.
- Су құбырын салу кезінде бұрын дайындалған Жол негізінің зақымдануы.
- "BAKZHOL NS" мердігерінің міндеттемелерді орындауының төмен сапасы.
- Көптеген жолдарда қамтудың болмауы, ауа-райына тәуелділік.

6. Ұсыныстар:

- Осылайша, анықталған мәселелерді шешу үшін келесі әрекет ұсынылады:
- Қаржылық тұрақтылыққа және осыған ұқсас жұмыстардың тәжірибесіне қойылатын талаптарды ескере отырып, мердігерді іріктеудің жаңа конкурстық рәсімін өткізу.
- Күшейтілген техникалық бақылаумен жұмыс жүргізу кестесін бекіту.
- Жолдардың шайылып кетуіне жол бермеу үшін жобаға су бұруды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды қосу.
- Инженерлік коммуникациялар мен жол жұмыстарының (су құбыры, электр және т.б.) мердігерлері арасында үйлестіруді қамтамасыз ету.
- Ең әлеуметтік маңызы бар учаскелерден бастап жөндеуді кезең-кезеңімен жоспарлау.
- Аудандық және облыстық бюджеттерден, сондай-ақ ауылдық инфрақұрылымды дамыту бағдарламалары арқылы қоса қаржыландыру мүмкіндігін қарастыру.

7. Қорытындылар

Бидайық ауылдық округінің жол желісі кешенді қалпына келтіруді, ең алдымен басталған орташа жөндеуді аяқтауды қажет етеді. Сот дауларының болуы және мердігердің мерзімдерді сақтамауы кестелердің бұзылуына және көлікке қолжетімділіктің нашарлауына әкелді.

2025 жылы жаңа техникалық құжаттаманы дайындау жобаны қайта бастауға мүмкіндік береді, алайда адал Орындаушыны тарту және

жеткілікті қаржыландыруды қамтамасыз ету маңызды шарт болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарын күтіп ұстау және жөндеу қағидалары (бекіту. ҚР Үкіметінің қаулысымен).

URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000520>

2. Қазақстан Республикасының автомобиль жолдарының мемлекеттік тізілімі-жолдардың жіктелуі туралы деректер.

URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1500011402>

3. Автомобиль жолдарының техникалық жай – күйін диагностикалау және бағалау бойынша әдістемелік ұсынымдар-ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі.

URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/E17000175AD>

4. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу порталы-шарттар, мердігерлер және конкурстық рәсімдер туралы мәліметтер.

URL: <https://goszakup.gov.kz>

5. СҚО Уәлиханов ауданының әкімдігі-ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуы мен инфрақұрылымы туралы есептер.

URL: <https://uak.sko.gov.kz>